

Garant: Akademický senát UPJŠ LF

**ETICKÝ KÓDEX
AKADEMICKÉHO ZAMESTNANCA
UNIVERZITY PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA, LEKÁRSKEJ FAKULTY**

Jún 2016

Preambula

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (ďalej UPJŠ, univerzita) deklaruje svoje poslanie verejnej vysokej školy pri naplňovaní princípov humanizmu, demokracie, etických a mravných hodnôt pri vzdelávacej a vedeckovýskumnej činnosti v Etickom kódexe UPJŠ (2009). Zamestnanca UPJŠ zaväzuje k dodržiavaniu všeobecne uznávaných etických princípov správania a konania s cieľom rozvíjania spravodlivých a čestných medziľudských vzťahov, dobrej pracovnej atmosféry a dobrého mena univerzity. Z rovnakých princípov vychádza aj Etický kódex akademického zamestnanca UPJŠ, Lekárskej fakulty (ďalej LF, alebo fakulta), ktorý zohľadňuje špecifiká výučby a vedeckovýskumnej práce v medicíne. Akademický zamestnanec (ďalej zamestnanec) si uvedomuje, že výučba medicíny a lekárske povolanie sa vo verejnosti spája s dosiahnutím najvyššej úrovne nielen odborných vedomostí a zručností, ale aj morálky a etiky učiteľa aj absolventa LF. Rešpektujúc tieto očakávania verejnosti prijatý etický kódex zaväzuje zamestnanca fakulty k podpore a realizácii týchto východiskových etických a mravných hodnôt:

- Spravodlivé a čestné medziľudské vzťahy, korektné pracovné prostredie
- Lojalita k fakulte, univerzite a výučbovým zdravotníckym zariadeniam a osobná angažovanosť pri vytváraní ich dobrého mena
- Vysoký štandard kvality a etiky vzdelávacej a vedeckovýskumnej práce
- Zodpovednosť pri dodržiavaní etických noriem, vnútorných predpisov a príslušných zákonov v akademickom prostredí aj mimo neho
- Rešpekt a úcta k ľudským právam, ľudskej dôstojnosti a právam pacienta
- Nulová tolerancia pre lož, podvod, korupciu a vedomé poškodzovanie dobrého mena fakulty a univerzity

Čl. I

Všeobecné zásady etického správania zamestnanca

1. Pri svojej činnosti sa riadi etickými a morálnymi princípmi všeobecne uznávanými v spoločnosti a plne rešpektuje zásady tohto kódexu. Kľúčovými etickými hodnotami sú pravda, spravodlivosť a mravnosť, vo vzťahu k ostatným členom akademickej obce fakulty (ďalej AO) čestnosť, poctivosť, úcta a dôveryhodnosť.
2. Nediskriminuje spolupracovníkov, organizačne podriadených a študentov na základe pohlavia, veku, etnického, národnostného alebo sociálneho pôvodu, náboženstva, viery, sexuálnej orientácie, zdravotného hendikepu, politických názorov a ekonomického statusu.
3. Úmyselne neškodí iným členom AO, druhým kolegom na pracovisku ani formou ohovárania, intríg, ironizovania a inými formami mobingu.
4. Dodržiava všeobecne uznávané pravidlá etiky pri vzdelávaní a vedeckovýskumnej činnosti, odmieta a upozorňuje na neetické správanie v týchto činnostiach.
5. Uznáva nevyhnutnosť rozvíjania svojich odborných vedomostí, zručností a pedagogických schopností, zachováva si schopnosť objektívnej kritickosti voči vlastnej práci a práci iných.
6. Obhajuje slobodu myslenia, bádania a vyjadrovania a v duchu najlepších univerzitných tradícií sa angažuje v prospech povznesenia celej spoločnosti, avšak odmieta a vyhýba sa propagácii politických strán a hnutí na akademickej pôde.
7. Nikdy vedome nekoná v konflikte záujmov a informuje nadriadených, ak nevie predísť takejto situácii.
8. Na akademickej pôde nefajčí, nekonzumuje alkohol, omamné a iné návykové látky
9. Rešpektuje zákaz intímnych vzťahov so študentami, u ktorých zabezpečuje dohľad, kontrolnú činnosť a skúšanie. Odmieta a je si vedomý trestnoprávných dôsledkov sexuálneho obťažovania.
10. Nevykonáva žiadnu činnosť v prospech tretích osôb a inštitúcií, ktoré sú v konkurenčnom postavení voči fakulte a univerzite.

Čl. II

Etické a morálne princípy vedenia fakulty a vedúceho pracovníka

1. Vedenie fakulty:

- a) vždy usiluje o dosahovanie spoločného dobra, blaha a prospechu učiteľov, vedeckých pracovníkov, študentov a ostatných zamestnancov fakulty,
- b) garantuje a vytvára vhodné podmienky pre slobodu pedagogickej a vedeckovýskumnej práce vykonávanej v súlade s ústavou a zákonmi Slovenskej republiky a etickými princípmi a hodnotami deklarovanými v tomto kódexe,
- c) uznáva rovnaké právo všetkých členov AO na slobodný prístup k informáciám, vzdelávaniu a zamestnaniu a dbá o odstránenie prekážok vedúcich k diskriminácii,
- d) postupuje spravodlivo a transparentne vo veciach obchodných a trhových, pri rozdelení dotácií, udeľovaní osobných plátov a odmien pre členov vedenia, ostatných akademických pracovníkov a zamestnancov,
- e) člen vedenia nezneužíva svoje postavenie na osobný prospech, prospech tretích osôb ani na akúkoľvek formu diskriminácie. Nežiada a neprijíma od iných osôb ekonomické výhody.

2. Vedúci pracovník:

- a) k podriadeným a študentom sa správa bez osobnej zaujatosti, rešpektuje neprijateľnosť a možné disciplinárne dôsledky šikanovania, osočovania, ponižovania a iných foriem bossingu
- b) vyžaduje dodržiavanie mravných princípov od spolupracovníkov, podriadených a študentov, neobhajuje a nekryje neetické správanie a konanie, nezdôvodňuje to účelovou prospešnosťou, poslušnosťou a lojalitou,
- c) podporuje a vytvára pre podriadených a študentov priaznivé podmienky na zvyšovanie odbornosti, medicínskych zručností a kvalifikačný rast,
- d) nevyžaduje od podriadených a študentov činnosti, ktoré patria k jeho povinnostiam a neprivlastňuje si výsledky ich práce,
- e) nezneužíva právomoci vedúceho pracovníka k vlastnému prospechu a obohacovaniu.

Čl. III

Etické princípy zamestnanca vo výučbe

- 1. Študenta vníma ako rovnocenného člena AO, správa sa k nemu kolegiálne, rešpektuje jeho dôstojnosť, nezneužíva svoje postavenie na ponižovanie študenta z dôvodu jeho nevedomostí či chyby. Vyvodzuje primerané dôsledky z prípadných zlyhaní, neetického správania alebo konania študenta.
- 2. Ako učiteľ je zodpovedný za pravdivosť a aktuálnosť obsahu a kvalitu výučby ním vyučovaného predmetu a študentom ochotne odovzdáva svoje znalosti, zručnosti a skúsenosti.
- 3. Pri výučbe klinických predmetov je povinný vychádzať z medicíny založenej na dôkazoch, vlastné domnienky a odporúčania prezentuje s upozornením na túto skutočnosť.
- 4. Do klinickej výučby možno pacienta zaradiť iba na základe jeho súhlasu a po dôkladnej informácii o tom, s akými úkonmi nad rámec liečby je to spojené. Pacient má právo svoju účasť na výučbe kedykoľvek odmietnuť alebo odvolať bez toho, aby to ovplyvnilo jeho vlastnú liečbu.
- 5. Učiteľ pri klasifikácii študijných výsledkov si počína nestranné a objektívne a nepodlieha nátlaku na hodnotenie, ktoré je v rozpore s aktuálnymi vedomosťami a schopnosťami študenta.
- 6. Učiteľ je povinný rešpektovať dôvernosť informácií získaných o študentoch počas výučby.

Čl. IV

Veda, výskum a publikačná činnosť

Zamestnanec sa zaväzuje dodržiavať nasledovné etické pravidlá:

- 1. Vedeckovýskumnú činnosť vníma ako prostriedok na zvyšovanie úrovne poznania pri dodržiavaní zákonov SR, najvyšších štandardov čestnosti, precíznosti a objektivity.
- 2. Pri získavaní grantov uplatňuje korektné postupy a predchádza konfliktu záujmov, dbá na efektívne využívanie finančných prostriedkov a personálnych zdrojov pracoviska

3. Výskumný projekt s ľudskými účastníkmi alebo s živými zvieratami a akýkoľvek iný druh biomedicínskeho výskumu na LF musí posúdiť a schváliť Etická komisia VR LF a jeho realizácia musí prebiehať v súlade s jej pravidlami. Klinické skúšanie liečiv ako aj iný druh biomedicínskeho výskumu realizovaný klinickými učiteľmi LF vo výučbovom zdravotníckom zariadení posudzuje a schvaľuje etická komisia výučbového zdravotníckeho zariadenia, s ktorým má sponzor štúdie zmluvný vzťah.
4. Pri výskume s ľudskými účastníkmi musí skúmajúci zvážiť prospešnosť pre účastníka proti možnosti jeho poškodenia, rešpektovať dôstojnosť, práva a schopnosť posúdiť rozloženie rizík u každého jednotlivého účastníka výskumu
5. Je nepripustné poznatky a výsledky výskumu upravovať, meniť alebo účelovo vynechať, ako aj zadržiavať výsledky v prípade výskumu financovaného z verejných prostriedkov
6. Poskytovanie výsledkov vedeckého výskumu tretím inštitúciám alebo osobám za účelom dosiahnutia osobného prospechu považuje za neetické a porušenie lojality k fakulte. Vedenie fakulty informuje ak má o takom konaní vedomosti.
7. Zamestnanec dodržiava etické pravidlá súvisiace s rešpektovaním autorského práva a duševného vlastníctva iných, predovšetkým:
 - a) nedopúšťa sa vedome plagiátorstva, neopisuje bez udania zdroja, nevydáva cudzie názory za svoje
 - b) ako autor alebo spoluautor sa prezentuje iba vtedy, ak ich dosiahol resp. k nim prispel významným tvorivým spôsobom,
 - c) uznáva a presadzuje rovnocenné postavenie študentov ako autorov alebo spoluautorov,
 - d) vedeckú hodnotu dosahuje čestne a podľa stanovených pravidiel,
 - d) postupuje korektne pri aplikovaní a prenose technológií,
8. Ako autor alebo spoluautor pravdivo uvádza ani nezamlčuje žiadne skutočnosti, ktoré vo vzťahu k riešenej problematike sú alebo môžu byť považované za konflikt záujmov.
9. Osobne zabezpečí opravu dodatočne zistených chybných údajov, výsledkov alebo záverov na rovnakej úrovni uverejnenia ako boli predložené.
10. Nezískava citácie vlastných prác cestou vzájomnej dohody s inými autormi, nevynecháva citácie iných z konkurenčných dôvodov či osobnej zaujatosti.

Čl. V

Vzťah zamestnanca k pacientom a spolupracovníkom pri zdravotníckej činnosti

1. Učiteľ klinického predmetu pri svojej zdravotníckej činnosti dodržiava a riadi sa **Etickým kódexom zdravotníckeho pracovníka** podľa Prílohy č. 4 zákona NR SR č. 578/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
2. K zdravotníckym pracovníkom sa správa kolegiálne a úctivo.
3. Dodržiava vnútorné predpisy a príkazy vedenia výučbového zdravotníckeho zariadenia s ktorým je v pracovnom pomere a osobne prispieva k šíreniu jeho dobrého mena.
4. Nedopúšťa sa medicínsky neoprávneného zvýhodňovania pacientov v zdravotníckej činnosti a odmieta akúkoľvek formu korupcie vrátane úplatkov a iných osobných výhod.
5. Ako garant alebo školiteľ všestranne podporuje kvalifikačný rast a rozvoj medicínskych zručností lekárov v špecializačnej príprave, doktorandov a ostatných kolegov.

Čl. VI

Hodnotiaca a expertízna činnosť

Zamestnanec nezaujate a bez predsudkov posudzuje žiadosti o vedecký projekt, rukopisy vedeckých, odborných a kvalifikačných prác (diplomové, dizertačné a habilitačné práce) a iných dokumentov. Pri posudkovej a expertíznej činnosti a vo funkcii člena výberovej komisie prezentuje svoj osobný názor a nepodlieha vonkajším tlakom. Svojho nadriadeného, žiadateľa o posudok alebo členstvo vo výberovej komisii bezodkladne informuje o existencii alebo možnom konflikte záujmov v danej veci.

Čl. VII

Korupcia a konflikt záujmov

1. Korupčné správanie súčasne bráni efektívnemu vzdelávaniu a podkopáva autoritu akademickému zamestnanca považované za vážne porušenie etických a morálnych pravidiel.

2. Za konflikt záujmov v akademickom prostredí sú považované skutočnosti a okolnosti, ktoré môžu viesť k neobjektívnemu hodnoteniu alebo tendenčnému postupu pri akademických činnostiach. Na zamedzenie jeho vzniku resp. negatívnych dôsledkov je zamestnanec fakulty povinný bezodkladne ohlásiť existujúci alebo možný konflikt záujmov dekanovi fakulty a dodržiavať nasledované pokyny:

A. Nepovolené skúšanie, posudková činnosť a funkcia školiteľa

- príbuzenský vzťah k študentovi (rodič, súrodenec, starý rodič, strýko, teta, bratranec, sesternica, švager, švagriná, druh, družka)

- existujúci alebo predošlý intímny vzťah so študentom

- bývanie študenta v spoločnej domácnosti

- súčasné alebo bývalé manželstvo so študentom

B. Povinná oznamovacia povinnosť dekanovi LF:

- členstvo v poradnom zbore komerčnej firmy zaoberajúcej sa zdravotníckou činnosťou (raz ročne, na začiatku školského roka)

- firemne podporované prednášky, publikácie a granty od komerčných firiem zaoberajúcich sa zdravotníckou činnosťou (raz ročne, na začiatku školského roka)

- komerčný záujem zamestnanca na výsledkoch výskumu (okamžite)

Čl. VIII

Komisia pre etiku akademického senátu fakulty

1. Komisia pre etiku AS (ďalej komisia) je poradným orgánom predsedu AS, ktorý jej členov menuje na základe výsledku hlasovania členov AS. Predsedom komisie je zástupca zamestnancov zvolený nadpolovičnou väčšinou členov komisie.

2. Komisia je ustanovená za účelom prerokovania prípadov porušenia etických pravidiel členom AO okrem tých, ktorých posudzovanie patrí do kompetencie Etickej komisie VR LF. Okrem toho poskytuje členom AO na požiadanie poradenskú činnosť v etických otázkach.

3. Podnet o porušení etických pravidiel v zmysle tohto kódexu môže podať člen AO LF predsedovi AS alebo predsedovi komisie pre etiku, anonymné podnety sa neakceptujú. Podávateľ podnetu má právo na utajenie identity po dohode s predsedom AS.

4. Rokovanie komisie pre etiku zvoláva jej predseda najmenej 2x ročne, alebo na základe žiadosti predsedu AS.

5. Komisia pre etiku rozhodne spravidla do šiestich týždňov odo dňa keď bol podnet predložený, či v predmetnej veci došlo k porušeniu zásad tohto Etického kódexu.

6. Pri zistení porušenia etického kódexu etickou komisiou AS oznamuje túto skutočnosť predseda komisie predsedovi AS, o návrhu na disciplinárne konanie hlasuje AS.

7. V prípade podania podnetu na porušenie etických pravidiel dekanom alebo iným členom vedenia fakulty je závažnosť priestupku posudzovaná na zasadnutí AS fakulty.

8. Za nedotknuteľnosť a ochranu člena AO podávajúceho oprávnený podnet na porušenie etických pravidiel zodpovedá dekan, v prípade podania podnetu na člena vedenia fakulty za jeho ochranu zodpovedá predseda AS.

Čl. IX

Sankcie

Zamestnanec fakulty si uvedomuje a rešpektuje, že závažným porušením tohto etického kódexu dochádza k strate morálneho kreditu a dôveryhodnosti čo môže v závažných prípadoch viesť až k strate oprávnenia učiť a vychovávať novú generáciu lekárov a iných zdravotníckych pracovníkov a môže byť dôvodom na zrušenie pracovného pomeru s LF.

Za zvlášť závažné porušenie etiky akademickým zamestnancom sa považujú:

- všetky formy korupčného správania
- vedomé konanie v konflikte záujmov
- neetické a nemorálne správanie, ktoré viedlo k poškodeniu dobrého mena fakulty alebo univerzity
- podvodné správanie vo vedeckovýskumnej činnosti
- porušenie lekárskej etiky
- nerešpektovanie práv pacienta a ľudskej dôstojnosti

Čl. X

Záverečné ustanovenia

Tento Etický kódex akademických zamestnancov LF nadobúda účinnosť dňom podpisu predsedom AS UPJŠ LF a dekanom UPJŠ LF.

V Košiciach, 23.06.2016

doc. MUDr. Peter Jarčuška, PhD., mim.prof.
predseda AS UPJŠ LF

prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.
dekan UPJŠ LF